

Tetanus

Výskyt: V šedesátých letech 20. století bylo u nás hlášeno 60 – 90 případů onemocnění tetanem ročně. V letech 1974 – 76 proběhlo celonárodní očkování všech dospělých osob (opakovalo se opět za 10 let), což vedlo k významnému poklesu onemocnění tetanem. V posledních letech bývají v ČR hlášeny ojedinělé případy. V méně vyspělých zemích se můžeme setkat i s novorozeneckým tetanem, kdy k nákaze dojde při kontaminaci pupečního pahýlu novorozence. Novorozenecký tetanus, který je většinou fatální (v 90%), je obzvláště běžný v těžko přístupných, venkovských oblastech světa, kde se porody uskutečňují doma bez odpovídajících sterilních postupů a v nečistém prostředí. WHO odhaduje, že neonatální tetanus zabil v roce 2013 asi 49 000 novorozeneckých dětí.

Příznaky a symptomy: K projevům tetanu patří bolestivé svalové křeče, zvláště žvýkacích a šijových svalů. Další příznaky: problémy s polykáním, bolest hlavy, horečka a pocení, změny krevního tlaku a srdeční frekvence. Pacient je ohrožen selháním srdce a zadušením i přes intenzivní léčbu. Smrtnost onemocnění se v závislosti na věku a závažnosti onemocnění pohybuje od 10 do 80%.

Inkubační doba: obvykle trvá 3 až 21 dní

Původce: bakterie *Clostridium tetani*, produkující tetanický toxin

Zdroj: Spory *Clostridium tetani* jsou přítomny běžně v prostředí, zejména v půdě, kontaminované zvířecími a lidskými výkaly, kde dlouhodobě přežívají.

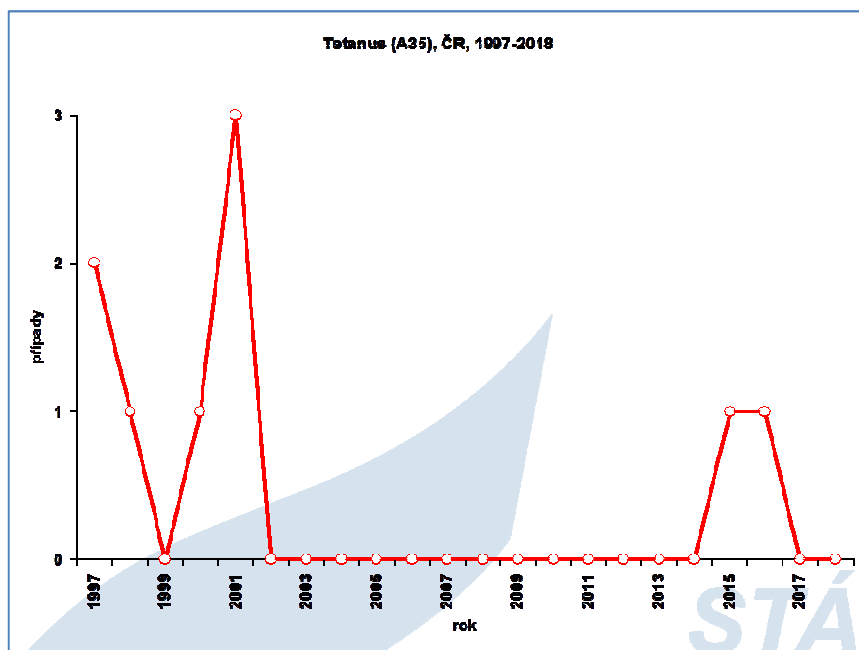
Přenos: onemocnění není přenosné z člověka na člověka. K nákaze může dojít při poranění a zanesení spor do rány. Bakterie se dostane do hlubokých částí rány, kde v prostředí bez přístupu kyslíku začne tvořit toxin zodpovědný za klinický obraz. Riziko onemocnění je i u injekčních uživatelů drog.

Období nakažlivosti, vnímavost a imunita: Období nakažlivosti pro onemocnění tetanem není stanoveno. Vnímavost je všeobecná, po prodělaném onemocnění nevzniká imunita, nakazit se můžeme opakovaně. Očkování poskytuje dlouhodobou imunitu.

Prevence, očkování proti tetanu

- **Historie:** V roce 1951, rok před zahájením očkování u nás, zemřelo na tetanus 140 osob. V posledních letech bývají v ČR hlášeny ojedinělé případy, 0 – 3 případy onemocnění ročně. V roce 2015 by hlášeno úmrtí na tetanus u neočkovaného muže.
- **Současnost:** Očkování se provádí:
 - ✓ očkovací látkou proti záškrtu, **tetanu**, černému kašli, dětské obrně, žlutence typu B, onemocnění vyvolanému *Haemophilus influenzae* typu b u dětí:
 - od 9. týdne věku (2. měsíc),
 - další dávka se podá za dva měsíce po první dávce (4. měsíc),
 - přeočkování se provede v 11. – 13. měsíci života dítěte (schéma 2+1)
 - ✓ očkovací látkou proti záškrtu, **tetanu** a černému kašli - 5. – 6. rok věku dítěte
 - ✓ očkovací látkou proti záškrtu, **tetanu**, černému kašli a dětské obrně - 10. - 11. rok věku dítěte
 - ✓ u dětí neočkovaných v 10-11 letech se provede očkování očkovací látkou proti **tetanu** ve 14. roku věku dítěte
 - ✓ očkovací látkou proti tetanu v dospělosti každých 10 – 15 let, u věkových skupin starších šedesáti let každých 10 let, u přeočkování lze doporučit kombinovanou vakcínu proti tetanu, černému kašli a záškrtu; očkování také při úrazech a poraněních
 - ✓ u cestovatelů do zemí s rizikem výskytu přenosné dětské obrny (poliomyelitidy) lze použít také kombinovanou vakcínu s dětskou obrnou

Trend onemocnění tetanem v České republice v letech 1997 - 2018

STÁTNÍ
ZDRAVOTNÍ
ÚSTAV

SZÚ